

OFFENTLIGÄGDA
FOLKHÖGSKOLORS
INTRESSEORGANISATION

Annica Wallenborg Flynn

2025-04-04

Socialdepartementet

OFI:s remissvar på betänkandet Ett språkkrav för språkutveckling SOU 2024:78

Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, OFI, inkommer härmed med yttrande över SOU 2024:78 Ett språkkrav för språkutveckling.

Offentligägda folkhögskolors intresseorganisation, OFI, organiserar och företräder 42 folkhögskolor med regioner som huvudmän och är en intresseförening.

Sammanfattande kommentarer och synpunkter på betänkandet

OFI delar utredningens slutsatser om vikten av goda språkkunskaper i svenska hos medarbetare inom äldreomsorgen men anser att utredningen inte omfattar folkhögskolan som en aktör i utredningens direktiv. Detta trots att bland annat regleringen av yrket undersköterska och SFI ska vara central i utredningen. Utbildning till undersköterska och SFI bedrivs idag på många folkhögskolor runt om i landet.

Folkhögskolorna som viktig aktör:

Utredningen är väl genomförd och har flera tydliga förslag som vi tror kommer att avhjälpa flera av äldreomsorgens problem. Vi upplever dock att folkhögskolan utelämnats som aktör, folkhögskolan och Komvux behövs tillsammans för att hjälpa till med lösningar på de identifierade problemen. OFI framhåller att utbildningsformen folkhögskola är framgångsrik när det gäller studier i svenska språket och många folkhögskolor har även erfarenhet av kurser inom vård och omsorg, inte sällan för en grupp deltagare med svagare kunskaper i svenska. Mot bakgrund av detta och att utredningen i betänkandet anger att det finns brister i den språkutbildning som ges på Komvux menar OFI att det är bekymmersamt att utredningen endast anger Komvux som anordnare av studier i svenska för personal.

För att den föreslagna utformningen av svenskalyftet ska leda till förväntat resultat utgår OFI från att kommunernas, i form av äldreomsorgens utförare, kännedom om utbildningsformen folkhögskola är god och att de har kartlagt folkhögskolorna i närområdet, som potentiella utbildningsanordnare.

Språkskalan skiljer sig mellan nyutbildade och redan anställda:

Utredningens argument i språkfrågan är relevanta men vi ser att förslaget att införa yrkessvenska, med språkbedömningen B2, för redan anställda, samtidigt som den gamla gymnasiesvenskan SVA1 bibehålls för de som nyutbildas in i yrket är komplext. Detta kommer att påverka många utbildningsanordnare inom vård och omsorg, eftersom de didaktiska valen av skolmaterial behöver skiljas åt beroende på om läraren utbildar deltagaren som nyutbildad eller som redan anställd. I den av utredningen föreslagna utvecklingen inom detta område, föreslås Skolverket som huvudaktör. Vi uppmuntrar att folkhögskolorna kontaktas under utvecklandet.

Språkundervisningsförslaget är underdimensionerat:

Vi uppskattar den konkretisering av utbildningstimmar som utredningen gör, men ser en risk att uträkningen är underdimensionerad. Språkutvecklingen hos vuxna personer, som sedan många år stagnerat sin språkutveckling, kräver mycket språkundervisning för att ta ett vidare steg.

Utbildningsanordnarnas kostnader:

Det är inte tydligt om kostnaderna för utbildningsanordnare är medräknade i kostnadsberäkningarna för "svenskalyftet". OFI föreslår att dessa kostnader bör inkluderas för att "svenskalyftet" ska få önskvärd effekt och vara ett statsbidrag med hög nyttningsgrad.

Differentiering av arbetsuppgifter:

Utredningen tar inte tillräckligt upp differentiering av arbetsuppgifter, trots att många kommuner verkar arbeta i denna riktning. Differentiering skulle kunna minska behovet av högutbildad vårdpersonal och gynna rekryteringen av personer som står långt från arbetsmarknaden.

Arbetsförmedlingens roll:

Utredningen tar inte tillräckligt upp Arbetsförmedlingens olika stöd för att matcha arbetssökande med arbetstillfällen inom äldreomsorgen. Inom äldreomsorgen anställs ofta obehöriga till tjänster, vars utlysningar kräver antingen vårdbiträde- eller undersköterskeutbildning. Detta glapp utgör ett problem för arbetssökande som inte kan få en "lägre" utbildning bekostad av AF, trots att detta med stor sannolikhet skulle leda till arbete inom äldreomsorgen.

Internationell jämförelse av språkkrav:

Det vore intressant med en europeisk jämförelse av språkkraven för vårdbiträden (dvs B2 enligt GEER).

Effekterna av språkombud:

Reformen med språkombud (4500) som lyfts fram i utredningen har inte utvärderats tillräckligt väl. Det vore intressant att se en undersökning om hur många procent av en underskötersketjänst som kopplas till antal anställda med språkutmaningar inom äldreomsorgen för att se om denna resurs behöver bekostas på ett nytt sätt.

Digital kommunikation:

Utredningen analyserar inte hur den snabba utvecklingen inom digital kommunikation skulle kunna vara en del av lösningen och som kan underlätta språk- och översättningsfrågor.

Avslutande kommentarer

Utredningen lyfter ett antal utmaningar med utbildning som ges i svenska; språkinträdning, SFI och annan språkutbildning inom Komvux. Genomströmningen på SFI är låg och det finns brister i den språkutbildning som ges på Komvux. Utredningen föreslår att det tillsätts en utredning som ser över hur Komvux kan ge en mer ändamålsenlig utbildning i svenska språket. OFI anser att folkhögskolan är en del av svaret på dessa utmaningar. När det gäller språkinträdning är ett av folkhögskolans kännetecken; möten över kursgränser, precis det som efterfrågas.

När det gäller genomströmning på SFI är det en brist att folkhögskolans motsvarighet inte följts upp och jämförts med den på Komvux. Mot bakgrund av konstaterade brister i den språkutbildning som ges på Komvux och de goda resultat utbildningsformen folkhögskola kan uppvisa i övrigt är det troligt att graden av genomströmning på SFI på folkhögskola skulle stå sig väl vid en jämförelse med den på SFI på Komvux. Folkhögskolan kan med fördel användas i mycket högre utsträckning än idag när det gäller utbildning i det svenska språket.

Thomas Nilsson

Annica Wallenborg Flynn

Ordförande

Verksamhetschef